

Epidemiologische surveillance van leptospirose

Leptospira spp. - 2019-2021¹

Auteurs: M. Hermy, M. Van Esbroeck, T. Lernout

Hoofdpunten

- Het aantal gevallen van leptospirose in België bereikte in 2021 een nieuwe piek (n=38), met een hogere waarde dan de piek in 2014, toen er 34 gevallen gerapporteerd werden. Het merendeel van de besmettingen (waarvoor de informatie beschikbaar was) in 2021 werden in België opgelopen. Dit in tegenstelling tot in 2019, toen bijna 70% van de besmettingen in het buitenland opgelopen werd.
- In 2020 waren er 17 gevallen van leptospirose. Gelijkaardige lage aantallen werden laatst geregistreerd vóór 2014. Een hypothese voor de lage aantallen in 2020 is de COVID-19 epidemie waardoor er strenge maatregelen waren en het reizen beperkt werd.

Informatiebronnen

- Epidemiologische surveillance door het [referentielaboratorium](#) van het Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG).
- Gegevens van de verplichte melding in Wallonië (sinds 2016) en in Vlaanderen (sinds 2017), die enkel worden gebruikt voor het aantal gevallen, niet voor de verdere epidemiologische beschrijving.

Gevalsdefinitie

- Bevestigd geval: seroconversie of viervoudige titerstijging van de antilichamen met de microscopische agglutinatietest (MAT); indien 1 enkel staal, hoge MAT-titer of lage MAT-titer en IgM-antilichamen met een passend klinisch beeld.
- Waarschijnlijk geval: 1 enkel staal met IgM-antilichamen en lage MAT-titer in afwezigheid van informatie over kliniek en blootstelling of lage MAT-titer met passend klinisch beeld.

Epidemiologie

Aantal gevallen

In 2019 werden er door het referentielaboratorium 18 bevestigde en 3 waarschijnlijke gevallen gemeld. Van de 14 meldingen uit Vlaanderen werden er ook 9 gerapporteerd via de verplichte meldingen en van de 9 meldingen uit Wallonië, waren dat er 4. Daarnaast waren er via het systeem van de verplichte meldingen ook 2 bevestigde meldingen uit Vlaanderen en 1 in Brussel, waarvoor de diagnose niet door het referentielaboratorium werd gesteld. Dit brengt het totaal aantal bevestigde meldingen voor België in 2019 op 21 gevallen. De cijfers van 2019 zijn vergelijkbaar met de jaren voordien (Figuur 1).

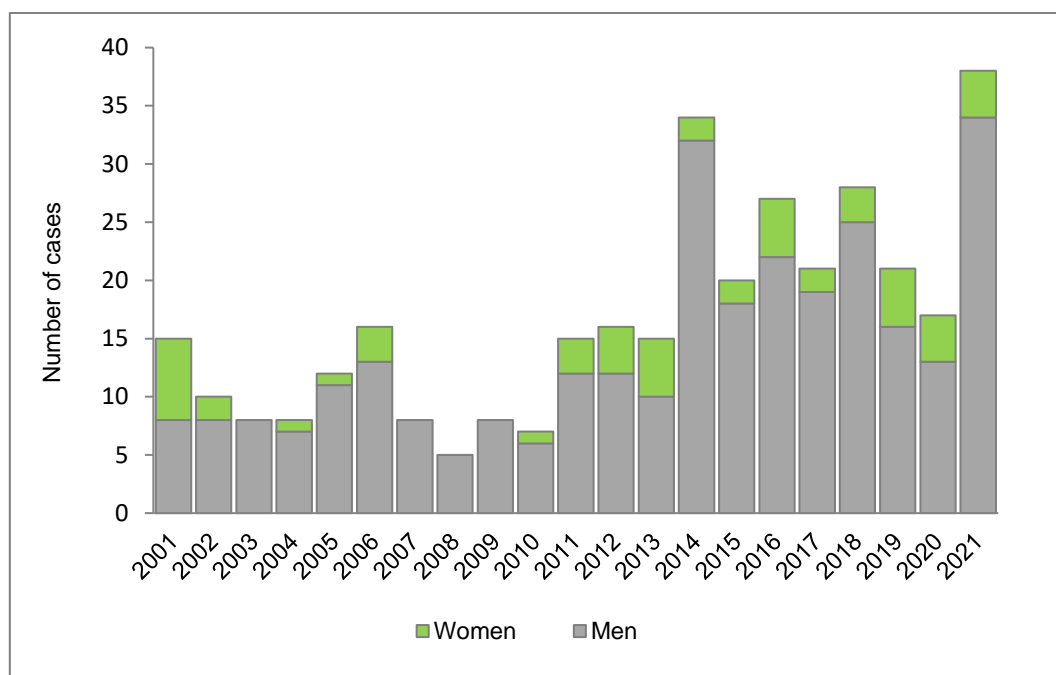
---

¹ Omwille van de hoge werkdruk voor COVID-19 werden er geen rapporten gepubliceerd in 2019 en 2020. Dit rapport beschrijft dus de evolutie voor een periode van drie jaar.

Via het referentielaboratorium werden er in 2020 11 bevestigde en 6 waarschijnlijke gevallen gerapporteerd. Hiervan waren er 8 gevallen in Vlaanderen, 6 in Wallonië en 3 in Brussel. Er werden geen bevestigde gevallen gemeld via de verplichte meldingen in Vlaanderen. Van de 6 Waalse gevallen die via het referentielabo gemeld werden, werden er ook 2 gemeld via de verplichte melding. Het aantal gevallen van leptospirose was in 2020 lager dan in de jaren voordien (Figuur 1). Een mogelijke hypothese hiervoor is dat de omstandigheden in 2020 uitzonderlijk waren ten gevolge van de COVID-19-epidemie, met een maandenlange nationale lockdown en strenge reisrestricties.

Het aantal gevallen in 2021 was zeer hoog in vergelijking met de voorgaande jaren, met 33 bevestigde en 5 waarschijnlijke gevallen gerapporteerd door het referentielaboratorium. Van de 38 gevallen in totaal, kwamen er 17 uit Vlaanderen en 20 uit Wallonië (informatie niet beschikbaar voor één persoon). Van de 20 gevallen uit Wallonië gerapporteerd via het referentielabo, werden er eveneens 3 via de verplichte melding gerapporteerd. Daarnaast werden er ook voor Wallonië 2 bijkomende bevestigde gevallen via de verplichte melding en niet via het referentielaboratorium gerapporteerd. Van de 17 gevallen in Vlaanderen werden er 6 gevallen (waarvan 4 bevestigde en 2 waarschijnlijke) ook gemeld via de verplichte melding, met 1 bijkomende geval dat niet door het referentielaboratorium gerapporteerd werd. Dit brengt het totaal aantal gevallen voor 2021 op 41.

Figuur 1: Aantal gerapporteerde gevallen van leptospirose volgens geslacht per jaar, België, 2001-2021
(Bron: referentielaboratorium voor *Leptospira*)

Geslacht

Net zoals de voorgaande jaren waren de meerderheid van de gevallen mannen (Figuur 1), met 16 gevallen (76,2%) in 2019, 13 gevallen (76,5%) in 2020 en 34 (89,5%) in 2021.

Leeftijd

In de periode 2019-2021 varieerde de leeftijd tussen 10 en 88 jaar, met een mediaan van 44. De verdeling is vergelijkbaar met voorgaande jaren, behalve voor 2020, wanneer de mediaan iets hoger was dan normaal (50 jaar).

Oorsprong

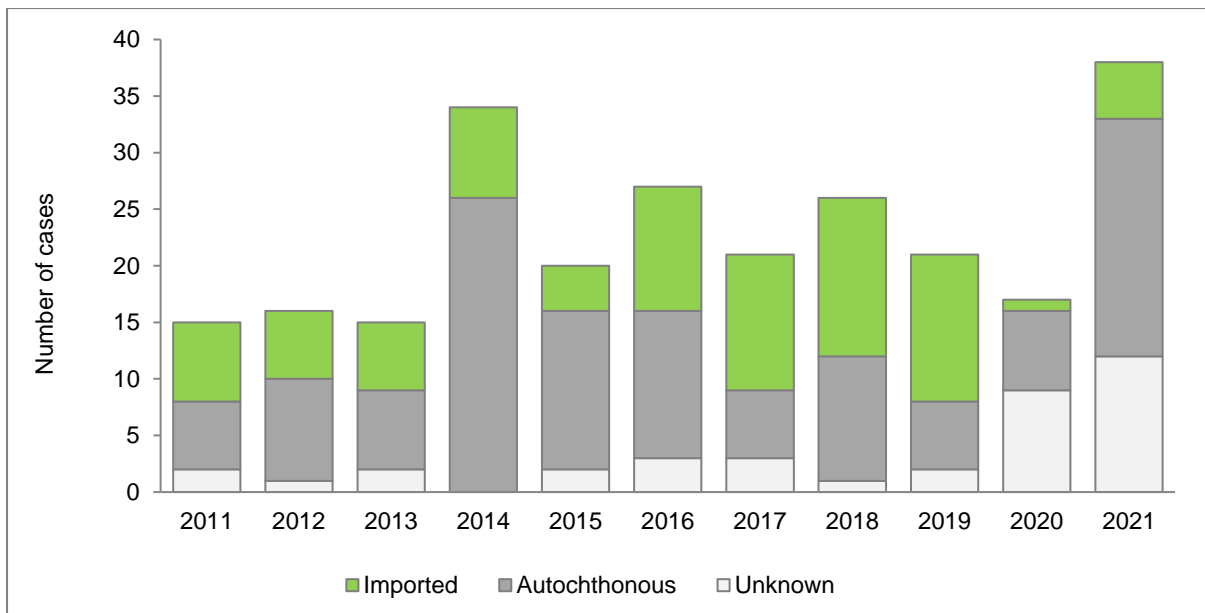
Het aantal geïmporteerde gevallen was in 2019 licht hoger dan de voorgaande jaren: 13 van de 19 gevallen (68,4%) waarover informatie beschikbaar was, hebben de besmetting opgelopen in het buitenland, vergeleken met 56,0% in 2018. Het gaat vooral om landen buiten Europa: 5 besmettingen werden opgelopen in Thailand, 2 in Martinique, 2 in Indonesië, 1 in de Filipijnen, 1 in Maleisië en 1 in Japan. Daarnaast was er ook 1 geval uit Frankrijk.

In 2020 was er slechts 1 geïmporteerde geval (uit Thailand), van de 8 gevallen waarover informatie beschikbaar was (12,5%). Deze lage proportie kan verklaard worden door de uitzonderlijke situatie met strenge reisbeperkingen in 2020.

Ook 2021 lijkt een uitzonderlijk jaar te zijn, met vooral een sterke toename van het aantal gevallen met blootstelling in België en een veel lager aantal geïmporteerde gevallen (hoewel het aantal gevallen waarvoor geen informatie beschikbaar is, hoog was). Van de 26 gevallen waarover er informatie beschikbaar is, waren er 5 geïmporteerde (19,2%). In tegenstelling tot 2019, werd de besmetting voornamelijk in Europa opgelopen (Frankrijk, Italië, Spanje en Slovenië) en voor 1 geval in Marokko. Ook hier is dit vermoedelijk het gevolg van de reisrestricties door de COVID-epidemie, waarbij reizen buiten Europa afgeraden waren.

Figuur 2: Aantal gerapporteerde gevallen van leptospirose per plaats van infectie, per jaar, België, 2011-2021

(Bron: referentielaboratorium voor *Leptospira*)

Geografische spreiding

Voor de gevallen waarvan het zeker is dat de besmetting opgelopen werd in België, woonde in 2019 het merendeel van de gevallen in Wallonië (5 gevallen van de 6) (Tabel 1). Dit in tegenstelling tot 2020 en 2021, waarbij het aantal autochtone besmettingen meer gelijk verdeeld was tussen de regio's. Voor alle jaren geldt dat er geen gevallen waren in Brussel.

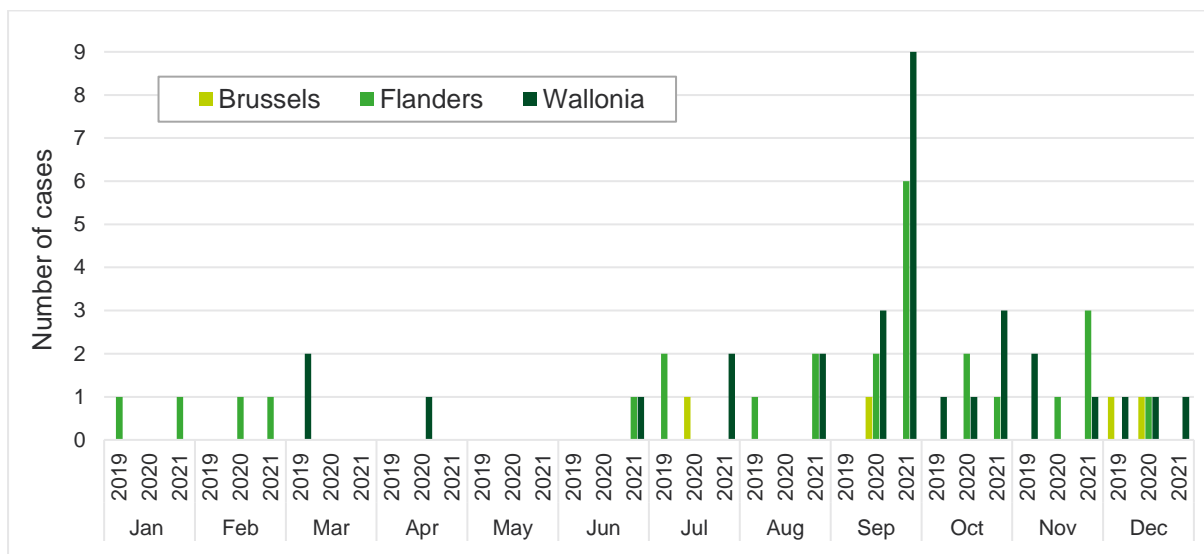
Tabel 1: Aantal gekende autochtone gevallen van leptospirose per provincie, België, 2019-2021
(Bron: referentielaboratorium voor *Leptospira*)

	2019	2020	2021
Brussel Hoofdstedelijk Gewest	0	0	0
Vlaanderen	1	4	11
Antwerpen	0	1	2
Limburg	0	0	0
Oost-Vlaanderen	0	1	3
Vlaams-Brabant	0	0	3
West-Vlaanderen	1	2	3
Wallonië	5	3	10
Henegouwen	0	2	3
Luik	1	1	1
Luxemburg	1	0	0
Namen	1	0	2
Waals-Brabant	2	0	4
TOTAAL	6	7	21

In juli 2021 werd Wallonië getroffen door extreme regenval met zware overstromingen als gevolg. Leptospirose is een ziekte waarvan geweten is dat de kans op infectie na overstromingen toeneemt. Uit de gegevens van Tabel 1 kunnen we echter niet afleiden dat er meer gevallen waren in Wallonië na de overstromingen vergeleken met Vlaanderen (waar er ook meer gevallen waren dan de voorgaande jaren). Er kan weliswaar niet uitgesloten worden dat inwoners van Vlaanderen in Wallonië besmet werden, vermits de woonplaats vaak niet de plaats van besmetting is. Wanneer de gevallen waarvan de oorsprong van de besmetting onbekend was in dat jaar, mee in rekening worden gebracht (15 van de 41), dan is er in de maanden na de overstromingen wel een toename van besmettingen te zien, voornamelijk in Wallonië (Figuur 3). Het totaal aantal gevallen in september ligt in 2021 beduidend hoger dan in de voorgaande jaren: 15 in 2021 vs. 6 in 2020 en 0 in 2019.

Figuur 3: Aantal gerapporteerde gevallen van leptospirose met oorsprong van besmetting in België of onbekend, per maand en per regio, 2019-2021

(Bron: referentielaboratorium voor *Leptospira* en verplichte meldingen)

Belang voor volksgezondheid

Het aantal gevallen van leptospirose in België varieert sterk van jaar tot jaar, met algemeen een licht stijgende trend. Vooral het aantal besmettingen opgelopen in het buitenland vertoonde tussen 2015 en 2019 een stijgende trend. Dit kan mogelijk verklaard worden door meer reizen, hoewel risicoactiviteiten zoals kajakken en raften tijdens deze reizen vaak in groep beoefend worden en tot kleine clusters van gevallen kunnen leiden wat de cijfers kan beïnvloeden.

Door de COVID-19-epidemie zien we een andere trend in 2020. Het aantal besmettingen was zeer laag en het overgrote deel van de gevallen waarvoor informatie beschikbaar was, werd in België opgelopen. Ook in 2021, waarin het aantal gevallen weer in stijgende lijn is, werden de meeste besmettingen opgelopen in België. Dit kan nog steeds een gevolg zijn van de reisrestricties door de COVID-19-epidemie, waardoor mensen vaker in eigen land op vakantie gingen. Daarnaast is het niet uitgesloten dat de zware overstromingen in 2021 in het zuiden van het land, vooral in de provincie Luik, hebben bijgedragen tot een hoger aantal autochtone besmettingen dat jaar.

Het is belangrijk om bij overstromingen inwoners, hulpverleners en artsen in de regio te informeren over het risico op leptospirose. Algemeen is het bij alle activiteiten met een mogelijke blootstelling (contact met water dat verontreinigd kan zijn door de urine van dieren), zoals raften en kajakken, aanbevolen om geen water in te slikken, en om wondjes, hoe klein ook, te beschermen met een waterdicht verband en na de blootstelling te ontsmetten.

Meer informatie

- Zorg en Gezondheid. Richtlijn leptospirose. Beschikbaar via: [RICHTLIJN INFECTIEZIEKTEBESTRIJDING VLAANDEREN - LEPTOSPIROSEN \(zorg-en-gezondheid.be\)](https://www.zorg-en-gezondheid.be/richtlijnen/leptospirose)
- European Centre for Disease Prevention and Control (ECDC). Leptospirosis. Annual epidemiological report for 2020. Beschikbaar via: [Leptospirosis - Annual Epidemiological Report for 2020 \(europa.eu\)](https://ecdc.europa.eu/en/leptospirosis/annual-epidemiological-report-2020)
- Rapid Risk Assessment ECDC 2021, Extreme rainfall and catastrophic floods in western Europe. Beschikbaar via: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/RRA-20210720-1799.pdf>
- Pellegrino, 2022. Outbreaks and lessons learned: following the floods in Wallonia. Presentation at the symposium of Infectious diseases, Brussels, May 19, 2022. Beschikbaar via: https://www.sciensano.be/sites/default/files/reporting_of_infectious_pathologies_in_the_province_of_liege_after_the_flood_disaster_of_15_july_2021.pdf